

نظرات سیاسی فلاسفه غرب

یا

مباده در تألیف بین فرد و جمع (اندیویدو الیسم و گولکئیو پسم)

ترجمه و تألیف :

دکتر بهارالدین پزارگادو

با مقدمه

جناب آقای دکتر رضا زاده شفق

از انتشارات :

شرکت نسبی حاج محمد حسین اقبال پشورکار

تهران - ۱۳۳۳

بامکارى مؤسسہ انتشارات فرانکلین
تہران - قاہرہ - لاہور - نیویورک

Dr . B . Pazargad,s

POLITICAL OPINIONS OF WESTERN PHYLOSOPHERS

All rights reserved .

Franklin Publications Inc .

فہرست مندرجات

صفحہ

	مقدمہ : بقلم جناب آقای دکتر رضا زاده شفق
۴	مقدمہ مؤلف: درسنت حکومت مطابقت کلی وسنت دموکراتیک
	(اول) - جورج ساتتایانا
۱۱	شرح حال و آثار
۱۳	در عقاید سیاسی جرج ساتتایانا :
۱۴	(الف) فلسفہ ووظیفہ آن
۱۵	(ب) عشق و خانوادہ
۱۶	(ج) دولت
۱۷	(د) مہین پرستی
۱۷	(ه) نژاد
۱۸	(و) مضار دولت
۱۹	(ز) جنک و پیروزی
۲۰	مسابقات ورزشی بین المللی
۲۱	(ح) اقتصاد جهانی - صنعت و کار
۲۲	(ط) تمدن
۲۲	(ی) مساوات
۲۳	(ک) دموکراسی
۲۴	(ل) جنون سرعت
۲۵	(م) انقلاب
۲۵	(ن) بہترین شکل حکومت
	(دوم) - ویلیام جیمز
۲۸	شرح حال و آثار

	در فلسفه ویلیام جیمز :
۳۰	(الف) فلسفه اصالت عمل یا پراگماتیسم
۳۶	(ب) در بیان مذهب کثرت یا پلورالیسم
۴۷	(ج) در تحلیل کلی فلسفه جیمز
	(سوم) - جان دیووی و عقاید وی
۵۱	شرح حال و آثار
	در بیان فلسفه جان دیووی
۵۳	(الف) فرهنگ
۵۷	(ب) فلسفه آلیت (انسترومانتالیسم)
۶۲	(ج) در علم و سیاست
۶۵	دموکراسی
۶۵	دولت
۶۷	تجدید بنای سیاسی
۶۹	(د) فلسفه و وظیفه آن
	(چهارم) - هارولد لاسول و عقاید سیاسی وی
۷۲	شرح حال و آثار
	اصول عقاید سیاسی لاسول
۷۷	(الف) هرم اجتماع و سیاست
۷۷	سیاست
۷۹	(ب) در بیان فن طبقه حاکمه
۷۹	(۱) در پاسخ اینکه برد با کیست ؟
۸۲	(۲) در پاسخ این پرسش که طبقه زبده چه میبرد ؟
۸۴	(۳) در پاسخ پرسش سوم که طبقه زبده چگونه میبرد ؟

صفحه	
۸۷	(ج) انقلاب
۸۸	(د) فاشیسم در امریکا
۹۰	(ه) سیاست جهانی و اوضاع بین‌المللی
۹۲	(و) توجیه ماتریالیسم دیالکتیک در نظر لاسول
۹۳	(ز) افسانه
۹۶	(ح) موضوع طبقهٔ زحمت‌کشان ورنجبران
	(پنجم) - رابرت مکیور و عقاید سیاسی وی
۹۸	شرح حال و آثار عقاید سیاسی مکیور :
۱۰۱	(الف) درمبدأ حکومت و روش حکومت و فن حکومت
۱۰۳	افسانه و فن
۱۰۳	تشریفات و شعارها
۱۰۴	(ب) در بیان قانون و مسئلهٔ اطاعت از قانون
۱۰۶	(ج) در هرم قدرت و انواع قدرت و عوامل قدرت
۱۰۷	در انواع قدرت
۱۱۰	مال و مقام
۱۱۰	(د) در شکل حکومت
۱۱۱	(ه) حکومت‌های استعماری (امپریالیسم)
۱۱۱	در مسئلهٔ مناطق نفوذ
۱۱۲	(و) دموکراسی
۱۱۷	شرایط عمدهٔ دوام دموکراسی :
۱۱۸	(ز) دیکتاتوری و انواع آن

صفحه	
۱۲۰	دیکتاتوری روسیه شوروی
۱۲۴	(ح) انقلاب و انواع آن
۱۲۵	(ط) فن و تخصص
۱۲۵	(ی) در روابط بین الملل و جهان آینده
	(ششم) - والتر لیب من و عقاید سیاسی وی
۱۳۲	شرح حال و آثار
	خلاصه ای از عقاید سیاسی والتر لیب من :
۱۳۴	(الف) افکار عمومی
۱۳۹	عوامل موجد افکار عمومی
۱۴۰	طریقه ایجاد افکار عمومی
۱۴۰	(ب) خلوت و جلوت رجال
۱۴۱	(ج) سانسور
۱۴۲	نقش ذهنی سانسور
۱۴۳	(د) مطبوعات
۱۴۵	(ه) نفوذ و قدرت
۱۴۶	(و) دموکراسی
۱۴۹	(ز) سیاست خارجی امریکا
۱۴۹	(ح) جامعه نیکو
	«هفتم» - ادوارد هالت کار و عقاید سیاسی وی
۱۵۳	شرح حال و آثار
	در خلاصه و اصول عقاید سیاسی پروفیسور کار در تحلیل اوضاع سیاسی
	جهان معاصر :
۱۵۶	(الف) مقدمه (در تراصلی پروفیسور کار)
۱۶۰	(ب) نتیجه جنگ خیال پرستی با واقع پرستی

- عناوین مختلف مظاهر دو گانه و متغایر عقاید و مکاتب سیاسی . ۱۶۲
- فهرست اسامی بعضی از خیال پرستان و واقع پرستان معروف . ۱۶۳
- تاریخ بهرانهای بین الملل . ۱۶۵
- (ج) در نظم نوین بین المللی و رواج حکومت اخلاق . ۱۶۶
- رواج حکومت اخلاق بوسیله تغییر دستگاه و روش فرهنگی ۱۶۷
- (د) سقوط ناسیونالیسم و تشکیل دسته های چند ملتی ۱۶۹
- (ه) لزوم هم آهنگی بین ملتها ۱۶۹
- (و) سیاست خارجی امریکا ۱۷۰
- (ز) حقوق بین الملل و اقتصادیات ۱۷۱
- تجدید بنای اقتصادی ۱۷۲
- قانون و سیاست ۱۷۳
- حکومت بین المللی یا فدراسیون جهانی ۱۷۳
- کتاب شرایط صلح**
- (ح) در شرایط صلح ۱۷۴
- (ط) در اسباب و علل جنگ دوم جهانی ۱۷۶
- (ی) هدف اخلاقی ۱۷۸
- (ک) آلمان بعد از جنگ ۱۸۰
- (ل) در مقایسه دو کتاب «بیست سال بحران» و «شرایط صلح» ۱۸۳
- (م) تأثیر تماس روسیه شوروی با جهان فربی ۱۸۶
- (ن) چند دور نمای تاریخی : و جنگ بین فرد و جمع ۲۰۰
- فهرست مأخذ و مراجع و فهرست منابع مستقیم این کتاب ۲۲۰

فہرست تصاویر کتاب

۶۱	مقابل صفحہ	جورج سائٹایانا
۴۸	مقابل صفحہ	ویلیام جیمز
۵۱	مقابل صفحہ	جان دیووی
۷۴	مقابل صفحہ	ہارولد لاسول
۹۸	مقابل صفحہ	رابرت مکیور
۲۴۴	مقابل صفحہ	والتر لیب من

ما نشده و روی همین بی خبری با اینکه از طرفی سیاستمداران لایق درین دیار ظهور کرده اند از طرفی هم سیاست بازان (دیمی) خام و خود کام در آمده مردم بارفتار و گفتار فضولانه و پندار کوتاه دیوانه بازار سیاست ماراسخت آشفته کرده و خسارات عظیم بکشور وارد آورده اند.

کتاب حاضر که این مقدمه برای آن نوشته میشود توان گفت در نوع خود یکتاست و در میان منطبعات متنوع سنوات اخیر بمؤلفات مشابه هم خیلی نادر تصادف میشود. این کتاب نظریات سیاسی چندتن از فلاسفه سیاست عصر ما را در برابر دارد و مطالعه چنین کتاب و تفکر و امعان نظر و سنجش در مطالب آن بدون تردید برای آنانکه بر سر سیاستمداری هستند و بر آنکه میخواهد در اوضاع و احوال سیاسی صاحب نظر باشند اهمیت و ضرورت دارد.

تصور نمیکنم برای معرفی مترجم محترم این کتاب سودمند حاجتی در کار باشد چون ایشان خود از سالها باینطرف معروف اهل دانش هستند. تصور میکنم اولین بار در سفر اولم بشیراز روحنواز در سال ۱۳۱۰ بود که خط دیدار ایشان نصیب من شد. از همان اوان آشنائی بروحیات و آزادمنشی و دانشمندی ایشان پی بردم در همان ایام یکی از ترجمه های سودمند ایشان که در باب تعریف و توجیه علوم عصر بزبان ساده برای فهم عامه بود جلب نظر مرا کرد. از آن روز گاران تا امروز ایشان کار تألیف و ترجمه و نشر مقالات را با کمال پشتکار ادامه داده اند و امیدوارم کتابخانه محترم اقبال که کتاب حاضر را انتشار میدهد صورت سایر تألیفات و ترجمه های عمده ایشانرا که بطبع رسیده انتشار دهند تا هموطنان

عزیز بمراتب خدمات این مترجم محترم دانشمند پی برند .
ایشان در همه این مدت در عین تألیف و تدریس هم پرداختند
و بعنوان تدریس و ریاست دبیرستانها در شیراز و پایتخت خدماتی ارزنده
نسبت بفرهنگ این کشور ارزانی داشته‌اند .
در عالم ورزش نیز ایشان مربی لایق و راهنمای شایسته بوده و سالها
پیشوای جوانان ورزشکار بوده‌اند .

در عین این فعالیت و پشتکار و آزمایش و با وجود فضل و دانش از
ادامه کسب دانش دست برنداشتند و بمطالعات نوین همت گماشتند و از
آنجمله در حدود سال ۱۹۴۶ میلادی برای تحصیلات عالی و مشاهدات
فرهنگی کشورهای متحده امریکا رفتند و در دانشگاه معروف کلمبیا
در نیویورک چندین سال بانهایت دقت و کوشش به دانشجویی و تحصیل
معرفت پرداختند .

با این مختصر که بیان شد توانید که قدر اینگونه مردان ورزشده
پر مایه بس ارزنده است و افکار و آثار آنان بسیار سودمند .

امید وارم این کتاب مفید که با تشویق مؤسسه مطبوعات
فرانکلین و با همت کتابخانه اقبال پا بعالم مطبوعات ایران مینهد توجه
خاص تشنگان دانش و بینش را بحدی که در خور است جلب کند . از
خداوند بزرگ اجر برای مؤلفین و مترجم محترم و مشوقین و طابع و توفیق
برای خوانندگان مسئلت میکنیم .

دکتر رضا زاده شفق

طهران - اسفند ماه ۱۳۳۳ شمسی

نظرات سیاسی فلاسفه غرب

یا

مجاوده در تألیف بین فرد و جمع (اندیوید و الیسم و کولکتیویسم)

جورج سانتایانا - ویلیام جیمز - جان دوئی -

هارولد لاسول - رابرت مکینور - والتر لپ من

ادواردهات کار

ترجمه و تألیف

دکتر بهاء الدین پزارگاد

با مقدمه

جناب آقای دکتر رضا زاده شفق

از انتشارات

شرکت نسبی حاج محمد حسین اقبال و شرکا

تهران آذرماه - ۱۳۴۳

مقدمه

در سنت حکومت مطلقه کلی (۱) و سنت دموکراتیک
هروری بتاریخ سیر عقاید سیاسی معلوم میکند که از ازمینه قدیمه
(دوره یونان قدیم) تا زمان معاصر همواره دو نظر متخالف در اجتماعات
بشری موجود و همیشه مورد بحث و گفتگوی فلاسفه و متفکرین بوده
و امروز نیز همان دو نظر حائز اهمیت و مورد بحث و مشاجره نویسندگان
و فلاسفه سیاسی و زمامداران و اولیاء قدرت است . منتها در هر زمان
هریک از این دو نظر متضاد اسامی و عناوین مختلف بخود گرفته اند مانند
لیبرالیسم و اتوریتراریانسم یا اندیوید و الیسم و کولکتیویسم
(اصالت فرد و اصالت جمع) یا توتالیتراریانسم و دموکراسی یا استبداد
و آزادی و امتثال آن . ولی جوهر مطلب همیشه یکی بوده و آن مبارزه
بین دو سنت حکومت مطلقه کلی و دموکراسی است که نتیجه آن امروز
بصورت مبارزه بین اصالت جمع (۲) و اصالت فرد (۳) یا دو مرام
کمونیسم و دموکراسی جلوه گر شده است و ما ذیلا توضیحی باختصار
در باب هر یک از این دو سنت خواهیم داد .

(۱) سنت حکومت مطلقه کلی :

یک دسته از فلاسفه از افلاطون گرفته تا نیچه عدم تساوی را
حالت طبیعی انسان دانسته اند و نتیجه این فرض آن است که هر فرد در

(1) Totalitarianism این اصطلاح جدید به « حکومت مطلقه کلی » ترجمه

شد و مقصود از آن یک نوع ترازه از حکومت مطلقه است که در آن همه چیز فرد
بخصوص امور اقتصادی و حقوق سیاسی فرد در مقابل جمع از بین میرود و منافع فرد در منافع
اجتماع مستهالك میگردد .

Collectivism (2)

Individualism (3)

اینصورت باید در دستگاه اجتماعی مکان شایسته خود را تصاحب نماید . طبق عقیده ایشان این امر کاملاً طبیعی است که عده ای معدود حاکم و بقیه مردم محکوم به امر ایشان باشند و شئون زندگی آنان در تحت حکم طبقه حاکمه قرار گیرد .

بنا بنظر این دسته از فلاسفه محکوم (۱) نباید از حاکم پرسش و بازخواست نماید . این عده از فلاسفه بدموکراسی و سوسیالیسم و هر نوع دیگری از حکومت که در آن تساوی انسان و آزادی بشر ملحوظ شده باشد مخالف بوده و آنرا مردود دانسته اند . افلاطون دموکراسی را دریغشاده به هرج و مرج (انارشی) دانسته و معتقد است که فیلسوف باید پادشاه شود و تمام مردم را در یک دستگاه متشکل قرار دهد و هر يك از افراد را در جای مناسب و شایسته در دستگاه اجتماعی ، آنطور که خود تشخیص میدهد ، جای دهد . هگل قدمی از این فراتر گذاشته گفت که بعضی از جامعه ها (یادولتها) بحکم طبیعت بر سایر جامعه ها (یادولتها) تفوق دارند و در عالم خلقت برتر آفریده شده اند و لذا باید بر دولتهای دیگر حکومت کنند . فیلسوف مزبور سپس بر اساس فرضیه فوق مدعی میشود که ملت آلمان واجد این خاصیت برتری بوده و روزی فرا میرسد که بر سایر ملل عالم حکومت خواهد کرد .

(۲) سنت دموکراتیک :

این سنت با آنکه ریشه قدیمی دارد در قرون جدیده بخصوص در دوره رنسانس روبه نمو گذاشت و در اثر مجاهدات فلاسفه مانند لاک و روسو و پیروان ایشان به نتیجه رسید .

(۱) منظور از استعمال اصطلاح (محکوم) در اینجا کما فی است که تمام مات یا مردم

در تحت اداره حکومت هستند

طبق این آئین « همه مردم بحکم طبیعت آزاد و مساوی خلق شده و آزاد و مساوی الحقوق هستند ». این اصل در انقلاب فرانسه و در اعلامیه استقلال کشورهای متحده امریکا و هم در قانون اساسی این کشور از اصول مسلم و اساسی و اصلی غیر قابل تردید و غیر قابل نسخ و تغییر شمرده شد. این دسته از فلاسفه مدعی گشتند که « بعضی از حقوق ها از طرف خالق به مردم اعطا شده و در تحت هیچ نوع شرایطی نمیتوان آنها را از ایشان گرفت و این حقوق عبارت اند از حق آزادی ، حق حیات و حق جستجوی سعادت .

از نتایج فرضیه بالاییکی ظهور آئین آزادی در کسب و تجارت (لسه فر ۱) بود و عدم دخالت دولت در امور اقتصادی . آئین مزبور از سالهای اولیه تأسیس دولت کشورهای متحده امریکا مورد توجه واقع شد و در آن کشور بنحو تمام واکمل معمول گردید . طبق این آئین قدرت دولت محدود شده و فرضیه « آزادی فردی برای کار و اخذ اجرت در برابر کار » قوت گرفت .

البته نمیتوان مدعی گشت که هر يك از دو سنت فوق یا طریقه ها و روشهای حکومتی که بر پایه دو سنت مزبور قرار گرفته اند ، کامل و بی عیب و عاری از نقص است . اصل مسلم این است که همانطور که يك موجود کامل در جهان آفریده نشده يك مسلك و عقیده کامل هم که حاوی تمام فوائد و مزایا از دریچه چشم انسان باشد و با کلیه منافع و آمال بشری مطابقت نماید نه تا کنون بوجود آمده و نه در آینده بوجود خواهد آمد. دلیل بر این مطلب آن است که غالباً فوائد و محاسن دو یا چند طریقه اداره حکومت و امور اجتماع در تضاد بایکدیگر قرار گرفته و در دو نقطه

مقابل بایکدیگر واقع گشته‌اند و جمع اضداد هم بایکدیگر محال است بدین معنی که هر طریقه حکومت و هر مسلك و مرام اجتماعی متضمن محاسن و فوائدی است و هم شامل معایب و نقائصی است و جمع محاسن و فوائد مرام و مسلك مخالف هر طریقه یا محاسن اصلیه مرام یا طریقه مورد نظر از محالات است.

پس هر کس مدعی شود که فلان طریقه حکومت یا فلان مرام اجتماعی یا مسلك سیاسی در سرحد کمال است مسلماً متعصب است و تعصب بافضاوت عقلی و تفکر و استنتاج منطقی فاصله بسیار دارد و بالاخره جمع کردن محاسن و فوائد دو طریقه حکومت متضاد در يك طریقه واحد شاید بطریق نسبی تا درجه‌ای میسر باشد بشرط آنکه از شدت وحدت اصول معتقدات هر يك از دو طریقه تا درجه‌ای بکاهیم و روش را نرم و قابل انعطاف قرار داده معتقدات متخالف را بایکدیگر نزدیک سازیم اما جمع محاسن دو طریقه متضاد در طریقه واحد بطرز مطلق محال است. (۱) خلاصه کلام آنکه سنت حکومت مطلقه کالی فرد را هیچ و جامعه را همه چیز می‌شمارد و فرد را منحل در جامعه دانسته می‌گوید: «فرد و منافع فرد باید فدای جامعه شود.» این سنت در واقع برای جامعه يك موجودیت فرضی و خیالی و آسمانی و ماوراء عقلی قائل است و آنرا مشابه يك موجود آلی و عضوی (۲) می‌شمارد و افراد را بمنزله اجزاء آن بدن آلی و گوید «همانطور که سلولها و اجزاء بدن يك انسان یا حیوان باید نسبت بمجموع دستگاه بدن یا نسبت بدماغ که بمنزله حاکم بدن است اطاعت مطلقه و

(۱) رجوع شونده بحث درسی و مطلق در فلسفه سیاسی مونتسکیو شرح این مبحث در فصل بیست و پنجم جلد دوم (کتاب سوم) تاریخ فلسفه سیاسی بقام مؤلف این کتاب آمده است. (۲) ارگانیك.

کور کورانہ وغیر ارادی داشته باشند افراد یک جامعه نیز بخود تعلق نداشته به هیئت مجموع و به جسد آلی مانند جامعه تعلق دارند و لذا فرد شخصیتی برای خود ندارد. همه چیزش از آن جامعه و وقف جامعه و متعلق به جامعه است. اما سنت دموکراتیک گوید که جامعه از روز ازل و در ادوار زندگی بدوی آدمی وجود نداشته. جامعه چیزی است مصنوعی و ساخته فکر بشر است. انسان بنا به صلحت و تنها بغاظر حفظ منافع خویش بوجه احسن و تعقیب لذات و حفظ مسرات خود بطریق اکمل جامعه را اختراع کرده و حیات اجتماعی را نسبت بزندگی انفرادی ترجیح داده است و هیچگاه معقول نیست که فرد آزاد بالفطره غلام و عبد مصنوع دست خود گردد و مملوک مخلوق فکر خویشتن شود. مسرت و سعادت و لذت و آزادی فرد اصل است و جامعه فرعی است از این اصل. افراد بشر در طبیعت آزاد و مساوی خلق شده اند و آزاد و مساوی از دنیا خواهند رفت. بدیهی است که پیروی از هر یک از این دو سنت متفرعات بسیار پیدا میکند و نتایج بیشمار از هر یک در عمل عاید میگردد که بشر را دچار اشکالات متعدد مینماید.

چنانچه تعقیب سنت اول و قبول آثار و عوارض مترتب بر آن مسلماً انسان صاحب عقل و ممتاز ب فکر و اراده را مبدل بیک آلت بی فکر و بی اراده مینماید که ابزار عمل و آلت اراده دوات باشد. دولتی که مفروض آن است که بمنزله دماغ جامعه میباشد.

و از نتایج پیروی از سنت دموکراتیک آنکه چون کسب و تجارت و فعالیت اقتصادی آزاد باشد و محدود نگردد و در معرض هیچ نوع نظارت جامعه یا دولت قرار نگیرد بالطبع افراد باهوش و ذریک و معجیل محصولات

و مواهب طبیعت را بدست اشخاص ساده لوح که اکثریت با ایشان است استخراج و تملك نموده در انحصار خویش قرار میدهند و عده کثیری را از استفاده از مواهب طبیعی محروم میدارند. خود مالك همه چیز جهان میشوند و دیگران مالك هیچ و بدین ترتیب نیز نظام عالم برهم میخورد و ریشه نظام جهان بشری گسسته میشود. و تیکه دقت نمائیم میبینیم استدلال هر دو طرف اعم از دلائل مثبت و منفی طبق عقل و منطق صحیح است و بهیچ روی قابل رد و تردید نیست.

پس حق است که بگوئیم افراط در روش اصالت فرد یا فردیت نتایج سوء میدهد و افراط در روش دسته جمعی (۱) نیز منتهی بنتایج مشابه آن میگردد.

بطوریکه ملاحظه میکنیم اکنون که درست در سال ۱۹۵۴ میلادی یعنی در آغاز نیمه دوم قرن بیستم قرار گرفته ایم این کشمکش و تقابل جد اعلائی خود رسیده و تمام جهان بشری بدو دسته بزرگ تقسیم شده صرف نظر از اصطلاحات و کلمات که فی المثل هر دو طرف به کلمه و اصطلاح دموکراسی چسبیده و اصطلاح دموکراسی را برای جلب پیروان خویش عنوان میکنند و هر يك مدعی است که دموکراسی و آزادی حقیقی چنان است که او فهمیده و دموکراسی و آزادی دروغی در آن طریقه و روشی است که خصم وی پذیرفته جوهر مطلب و اصل مقصود همان است که اشاره شد این دو دسته بزرگ ایجادیک جنک بزرگ عقاید (۲) کرده اند که احتمال قوی دارد به بزرگترین جنک خونین بشری منتهی شود و شاید به نابودی جامعه بشری خاتمه پذیرد.

Collective (1)

(۲) ایدئولوژیک

این دودسته بسرعت تمام و باصراری جنون آمیز مسلح میشوند و روز بروز بر شدت و کمیت تسلیحات خود میفزایند و امتعه و اجناسی را که ممکن است کلیه افراد بشر و جمعیت امروز جهان را سیر کند و موجب رفاه و بهبودی زندگی ایشان گردد بمصرف تسلیحات جنگی می‌رسانند تا چندی بعد بقتل یکدیگر قیام کنند و بافتنای نوع بشر پردازند بمنظور آنکه طبق اظهار خودشان یکی از این دو عقیده (۱) بردیگری غلبه کند و عقیده غالب بر جهان بشری حکومت نماید .

(۳) فلاسفه حد وسط :

همین احساس بیم و وحشت است که عدای از فلاسفه معاصر را ب فکر کشف راه حلی انداخته و سعی دارند حد وسطی مابین این دو هراس یابند و فکر جدید خود را بجهان آشفته معرفی کنند و معمول گشتن آنرا با قوت دلیل و منطق بر دو طرف مشاجره بقبولانند تا شاید بدینوسیله از خطرات وحشت آور جنگ آینده جلوگیری کنند و از ابتلائات و مصائب و متاعب بشری بکاهند .

این دسته از فلاسفه سعی دارند تا موازنه ای بین دو نظریه مورد بحث برقرار کنند . میگویند آزادی کامل منتهی بیک سیستم فردی (۲) خشن میشود که در آن قوی به ضعیف ستم خواهد کرد . اداره کامل دولت هم در کلیه امور اجتماعی منتهی به همین نتیجه میشود و در اینجا جباران و ستمگران باز همان اشخاص هوشمند و زیرک خواهند بود که در پشت پرده کنترل حکومت را در دست خواهند داشت یعنی همان مراکز اقتصادی و منفعت جویان و دستجات فشار بصورت دیگر جلوه میکنند .

(۱) ایدئولوژی

(۲) اندیویدوالیسم

این دسته از فلاسفه معاصر سعی دارند قاعده و دستوری تهیه کنند تا طبق آن آزادی در درون گروه اجتماعی موجود باشد بطوریکه هم افراد و هم جامعه ثروتمند و سعادتمند شوند. بسیاری از تجارب اجتماعی امروز برای تعقیب همین خط مشی و نیل به هدف مزبور است که منافع افراد و منافع جامعه را طوری در موازنه بایکدیگر قرار دهند که هر دو مکمل یکدیگر گردیده یکدیگر خدمت کنند و هیچ یک قربانی دیگری نشود.

تعداد فلاسفه و نویسندگان غربی که در زمان حاضر و هم در نیمه اول قرن بیستم برای نیل به هدف مزبور مجاهده کرده و میکنند بسیار است بطوریکه تلخیص و ترجمه آثار تمام ایشان مستلزم وقت بسیار و از حدود گنجایش این مختصر خارج است لهذا بطور نمونه هفت نفر از ایشان را انتخاب کرده خلاصه ای از نظریات سنیسی ایشان در این کتاب بمنظور آشنائی خوانندگان باطرز استدلال و عقاید آنها ذکر میکنیم.

البته همان نویسندگان غربی را نیز میتوان به سه دسته تقسیم نمود دسته اول آنهاست که عقایدشان قدری متمایل به سنت اول است که آنها را متمایل به چپ اصطلاح کنند. دسته دوم آنها که تمایل به راست دارند و دسته سوم آنها که از تحریراتشان نیک مشهود است که سعی دارند حد وسط بین دو عقیده را اختیار کرده طریقی نو بن برای حل مشکلات عالم کشف نمایند و بیشتر از دو دسته دیگر جنبه بیطرفی در تحریراتشان ملاحظه میشود.

و بنظر مؤلف و مترجم این کتاب چنین رسید که این هفت نفر نویسندگانی که تلخیص عقاید ایشان در این کتاب جمع آوری شده است در زمره دسته سوم باشند.

جورج سانایانا

(اول) جورج سانتایانا

(۱۸۶۳ = ۰۰۰۰۰۰۰)

شرح حال و آثار:

جورج سانتایانا (۱) شاعر و فیلسوف معاصر اصلاً اسپانیولی است و در سال ۱۸۶۳ میلادی در مادرید پایتخت اسپانیا متولد شده در سن ده سالگی یعنی در سال ۱۸۷۲ با آمریکا مهاجرت کرده در آنجا تربیت یافت و تا سال ۱۹۱۳ مقیم آن کشور بود. پس از آن با اروپا مسافرت نمود. تحصیلات عالی خود را در دانشگاه هاروارد (۲) در شهر بوستون (۳) پایان رسانید و در همان دانشگاه از سال ۱۸۸۹ تا ۱۹۱۲ به تعلیم فلسفه اشتغال داشت از ۱۹۱۲ بعد بیشتر مقیم فرانسه و گاهی نیز در ایتالیا بسر برده.

سانتایانا در مدت توقف در آمریکا از محل سکونت خویش رضایت نداشت و از زندگی سراسر شتاب و پرسر و صدای شهرهای امریکائی رنج میبرد و بدان سبب شهر بوستون را برای اقامت خود اختیار نمود که آن شهر را به محیط اروپائی نزدیکتر میدید. وی بیشتر به انزوا و حیات تنهایی رغبت داشت و از جمعیت و مطبوعات کناره میگرفت.

سانتایانا در درجه اول شاعر است و در درجه دوم فیلسوف و در قسمت فلسفه نیز نتوان او را از فلسفه سیاسی شمرد. معیناً چون در بعضی از تحریرات وی بخصوص در کتاب حیات عقل در مجلدی که تحت عنوان عقل در جامعه (یا عقل اجتماعی) انتشار داده است بحثی در مسائل سیاسی دیده میشود که

George Santayana (1)

Harvard . . . (2)

Boston . . . (3)

قسمتهایی از آن جالب توجه بنظر میرسد و هم آنکه از فلاسفه معروف معاصر است خلاصه‌ای از عقاید سیاسی او را در اینجا ذکر می‌کنیم.

ساتایانا مصنف و نویسنده چندین کتاب در نظم و اثر و فلسفه است که از آن جمله است کتاب موسوم به «حس جمال» (۱) که اولین نشریه‌وی بوده و در سال ۱۸۹۶ انتشار یافت.

دیگر کتاب «حیات عقل» (۲) در پنج جلد که از آن جمله است عقل علمی و عقل مذهبی و عقل اجتماعی (۳) و در سالهای ۱۹۰۵ و ۱۹۰۶ نشر یافته دیگر کتاب «ریاح آئین» (۴) نشریه سال ۱۹۱۳ اخلاق و آراء در کشورهای متحده امریکا (۵) نشریه سال ۱۹۲۰، «گفتگوی با نفس خویش در انگلستان» (۶) نشریه سال ۱۹۲۲، «اصالت شک و ایمان حیوانی» (۷) این کتاب را در سال ۱۹۲۳ بعد از ترک امریکا در انگلستان در سن شصت سالگی نوشت و بعقیده خودش کتاب مزبور مقدمه فلسفه جدیدی بود تحت عنوان «قلمرو وجود» (۸) یا «قلمرو ماده» (نشریه سال ۱۹۲۸). در این کتاب اصول بحث در معرفت را از آن حد افراطی که آلمانی‌ها رسانیده بودند بکنار گذاشت و قضاوت عادی و طبیعی حیوانی را ملاک کافی شمرده. با این مقدمه نفی قسمت بحث معرفت که توان گفت

-
The Sense of Beauty	(1)
The life of Reason	(2)
Reason in Religion , Reason in Science, Reason in Society .	(3)
The Winds of Doctrine	(4)
Character and Opinion in the United states	(5)
Soliloquies in England	(6)
Scepticism and Animal Faith	(7)
The Realm of Matter	(8)